

Til:
Justis- og beredskapsdepartementet
Innvandringsavdelingen
Postboks 8005 Dep
0030 OSLO

30. september 2014

Innspill til høring av endringer i utlendingsloven og utlendingsforskriften; 24-årsgrense for familieetablering og heving av underholdskravet og ny hjemmel for unntak

Oslo Røde Kors fikk i april 2000 i oppdrag fra daværende Barne- og familiedepartementet å betjene en nasjonal informasjonstelefon om tvangsekteskap. Dette som et ledd i regjeringens handlingsplan mot tvangsekteskap. Røde Kors- telefonen om tvangsekteskap og kjønnslemlestelse, heretter Røde Kors- telefonen, er en av de eldste aktørene i tvangsekteskapsfeltet i Norge.

Hovedmålet til Røde Kors-telefonen er å forebygge og forhindre tvangsekteskap og kjønnslemlestelse, samt å bistå unge mennesker som er utsatt for disse voldsformene. Fra 2008 - 2013 mottok Røde Kors-telefonen 2900 henvendelser, av disse omhandlet 672 personer som sto i fare for tvangsekteskap og 329 var tvangsgiftet.

I dette høringssvaret vil Røde Kors-telefonen redegjøre for sine synspunkt i henhold til de foreslåtte endringene i utlendingsloven og utlendingsforskriften; 24 - årsgrense for familieetablering og heving av underholdskravet.

1. Endringer i utlendingsloven (24-årsgrense for familieetablering)

I høringsbrevet punkt 1.1 står det at formålet med endringen er: «(...)å bekjempe tvangsekteskap og sikre at paret kan forsørge seg selv.»

Røde Kors-telefonen kan ikke se at den foreslåtte lovendringen i utlendingsloven vil kunne bekjempe tvangsekteskap i Norge. Dersom det foreligger en søknad om familieetablering, har personen allerede blitt giftet bort med tvang.

1.1 Svekket rettssikkerhet

I høringsbrevet understrekes det at:

«I tidligere debatter og høringer om forhøyet alderskrav har det vært reist tvil om hvorvidt et forhøyet alderskrav er et effektivt virkemiddel mot tvangsekteskap, og det har vært vist til at dette ikke er dokumentert».

Som nevnt i høringsbrevet er det generelt vanskelig å dokumentere omfanget av tvangsekteskap i Norge, samt virkningen av ulike tiltak.

Røde Kors-telefonen har ikke kjennskap til at en slik forhøyet aldersgrense har hatt positive effekter hva angår redusering av antall tvangsekteskap. SFI «Det nasjonale Forskningscenter for velfærd» i Danmark har skrevet en rapport om hvilken betydning denne regelen har hatt i nasjonalt¹.

I rapporten står det blant annet at:

«Efter 2002, ser vi en øget tendens blant de unge til at forlade Danmark – en tendens, som vi ikke ser blant majoritetsdanskere i samme aldersgruppe. Særligt markant er utvandringen til Sverige blant de 25-årige med etnisk minoritetsbakgrunn. Årsagerne hertil kan være mange. En viktig årsag er lovgivningen (...).

Tvangsekteskap er knyttet til æreskultur og æreskodekser. Denne kulturen vil ikke opphøre selv om det blir iverksatt en 24-årsregel. I Danmark har det blitt erfart at enkelte omgår en slik lovgivning ved å reise til Sverige. Dette kan vi anta også vil bli et faktum i Norge.

Røde Kors- telefonen antar at en alvorlig konsekvens av denne lovendringen vil være at ofrene for tvangsekteskap føres ut av Norge, enten til andre Skandinaviske land eller til opprinnelsesland der et hjelpeapparat ofte er fraværende. Flere av de unge Røde Kors-telefonen er i kontakt med har hatt lengre og ufrivillige utenlandsopphold i forbindelse med ekteskapsinngåelser.

Røde Kors-telefonen frykter at en 24- årsregel føre til redusert rettssikkerhet for offeret framfor å bidra til å bekjempe tvangsekteskap i Norge.

1.2 Omgår dagens lovgivning

Røde Kors-telefonen erfarer at enkelte familier omgår norsk lov om giftemålsalder ved bruk av religiøse vigsler uten rettslig gyldighet eller forlovelser. Barn under 18 år blir tvangsgiftet i utlandet og familien venter med å registrere ekteskapet til etter at barnet har fylt 18 år i Norge. Slik omgår enkelte dagens lovgivning hva ekteskapsalder angår og man kan anta at et slikt mønster også vil gjøre seg gjeldende for å unngå lovverk knyttet til en 24 års- regel.

Røde Kors-telefonen erfarer at flere unge inngår religiøse vigsler, i ung alder, mot sin vilje med en person i foreldrenes hjemland, og at samlivet kan starte opp flere år senere. De unge har i slike tilfeller forhandlet med sine foreldre om at de skal gifte seg med en person mot sin

¹ http://www.sfi.dk/resum%C3%A9_%C3%A6ndrede_familiesammenf%C3%B8ringsregler-6936.aspx

vilje dersom familiegjeforeningssøknaden og registrering av ekteskapet kan vente til etter at den unge er ferdig med høyere studier. Flere av de unge er da over 24-år og vil ikke omfattes av lovendringen. Det er viktig å poengtere at det å gå imot foreldrenes vilje vedrørende ekteskap ofte vil, uavhengig av alder, føre til at personen blir utsatt for psykisk og fysisk vold.

2. Endringer i utlendingsforskriften vedrørende underholdskravet

Røde Kors- telefonen kan ikke se at heving av underholdskravet vil kunne bekjempe tvangsekteskap, da personen allerede er giftet bort med tvang.

Vår erfaring er at de unge blir tvunget av foreldrene til å avslutte skolegang, og blir videre tvunget ut i arbeid for å innfri underholdskravet.

3. Anbefaling til myndighetene

Røde Kors- telefonen mener at i stedet for å iverksette nye og omfattende tiltak vil det være mer nyttig å styrke allerede eksisterende tiltak mot tvangsekteskap. Heriblant UDI sin intervjuordning med referanseperson i familiegjeforeningssaker der vedkommende ikke hadde fylt 25 år da ekteskapet ble inngått, og søkeren er fra et land hvor det er nødvendig med visum for å komme til Norge. Formålet med denne intervjuordningen er å vurdere om det er sannsynlig at ekteskapet er inngått mot en av partenes vilje.

Med vennlig hilsen

Randi J. Hammerstrøm
Daglig leder Oslo Røde Kors
og Casas Heddy Norsk AS

for Anne Marte Stifjeld
Prosjektleder Røde Kors – telefonen
om tvangsekteskap og kjønnslemlestelse